

Att arbeta med tema i ämnet modersmål

Marita Gareis, Simeon Oxley, Anne Reath Warren, Uppsala universitet

Introduktion

Att undervisa i ämnet modersmål kan vara intressant, spännande och roligt. Elevgrupperna är ofta **heterogena** med blandade åldrar och kunskapsnivåer, vilket kan upplevas som både givande och utmanande. Ett sätt att skapa inspirerande, utmanande och meningsfulla lektioner i modersmål är att vara väl förberedd och känna till olika sätt att planera sin undervisning. För att ge elever möjlighet att utveckla kunskaper i och om modersmålet är det viktigt att undervisningen är tydligt målinriktad, välstrukturerad och väl förankrad i aktuella styrdokument och samtidigt engagerande och relevant för eleverna. I denna text presenteras en modell för planering av modersmålsämnet där undervisningen organiseras runt ett tema. Modellen togs först fram i ett samarbete med Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering, Uppsala universitet och Enheten för flerspråkighet, Uppsala kommun (Gareis & Oxley, 2015). Syftet med modellen var då att ge modersmåls lärare ett konkret didaktiskt verktyg; ett ramverk för planering av målinriktad modersmålsundervisning. I denna text utvecklas och uppdateras modellen, med förankring i aktuella styrdokument samt med integrering av elevdelaktighet och bedömning.

Att arbeta med tema

Varför ska man arbeta med tema i modersmålsämnet? Är det inte lika effektivt att hålla lektioner i grammatik, läsa en text och svara på frågor eller helt enkelt, prata och skriva på modersmålet? Svar på dessa frågor kan delvis finnas i forskning om temaarbete i andra ämnen. En kort sammanfattning av relevant forskning från det fältet presenteras i nästa avsnitt. Dessutom kan arbete med grammatik, ord och begrepp, skriftliga och muntliga texter ingå i ett temaarbete, det vill säga, det ena behöver inte utesluta det andra. I den här delen av texten presenteras först ett didaktiskt perspektiv på temaarbete, sedan hur temaarbete kan skapa sammanhang och öka elevdelaktighet i undervisningen.

Ett didaktiskt perspektiv på temaarbete

Didaktik är ett begrepp och forskningsområde som handlar om förståelse av undervisning och lärande samt hur mötet mellan lärare, elev och undervisningsmaterial sker i relation till den kontext som de befinner sig i. I Sverige styrs undervisningsinnehållet ytterst av riksdag och regering men lärare har stora möjligheter

att forma egen undervisning och då är kunskaper om didaktik centrala. Ett sätt för modersmåls lärare att fundera kring och planera ett tematiskt arbete är att reflektera kring **de didaktiska frågorna: Vad?** (som berör val av innehåll) **Varför?** (målet med undervisningen) och **Hur?** (hur ska man arbeta med innehållet i klassrummet eller andra lärandekontexter). Ytterligare en didaktisk fråga är **för vem?** i förhållande till eleverna. Arbetet med temat kan anpassas till elevernas behov och intressen men även till deras ålder och förkunskaper. Elever från olika årskurser undervisas ofta i samma grupp i modersmålsundervisning, och dessa elever kan tala olika varieteter av modersmålet och ha kommit olika långt i utveckling och användning av språket. Det innebär att modersmåls lärare måste ha en planering som är tillräckligt flexibel för att kunna anpassas till elever av olika åldrar och med olika kunskaper i modersmålet. Lärares svar på dessa didaktiska frågor kan hjälpa till att ge en tydlig inramning till temaarbetet.

Skapa sammanhang

Temabaserad undervisning har beskrivits som undervisning där många olika aktiviteter är sammanlänkade genom sitt innehåll (Cameron, 2010). Med andra ord kan ett tema eller arbetsområde genomsyra allt som händer i klassrummet och skapa en tydlig röd tråd i undervisningen för både elever och lärare. Att arbeta med tema möjliggör därmed ett mer övergripande perspektiv i undervisning: de olika förmågor och kunskaper som eleverna ska utveckla i modersmålsämnet (läsa, skriva, tala, lyssna och samtala; arbete med texter, språkbruk och kultur och samhälle (Skolverket, 2022a)) används och utvecklas i meningsfulla kontexter, och inte som isolerade enheter. Enligt Tornberg (2020) är det viktigt att behandla undervisningen i ett helhetsperspektiv, där de didaktiska frågorna sätts i relation till både samhällets och skolans övergripande mål och värdegrund. Tematisk undervisning kan öppna möjligheter för strukturerat arbete med värdegrundsfrågor i relation till modersmålsämnets specifika syften och centrala innehåll.

Ämnesövergripande temaarbete är ett annat sätt att skapa sammanhang för modersmåls elever. Tematisk undervisning kan bygga på en **tvärvetenskaplig** (ämnesövergripande) pedagogisk grundsyn. Alla elever har med sig erfarenheter och idéer och i ett temaarbete kan de aktivt undersöka och pröva dessa föreställningar enligt Nilsson m.fl. (2008), som menar att det huvudsakligen finns två typer av teman i ämnesövergripande temaarbete. Den ena typen är **skolorienterade** och **kunskapsinriktade** teman där kopplingen till skolämnen är starkt betonad, till exempel, Forntiden, Vatten, Natur och Kulturlandskap. Den andra typen är **problem- eller relationsorienterade** teman, där utgångspunkten är elevernas egna vardagserfarenheter, till exempel, Vänskap, Familj och Husdjur. I modersmålsundervisningen kan båda dessa typer av teman ge eleverna rika möjligheter att utveckla sina kunskaper om och i modersmålet samtidigt som de bearbetar centrala innehåll i andra skolämnen.

Den gemensamma europeiska referensramen för språk (GERS) är ett ramverk som beskriver lärande, undervisning och bedömning av språk och kan även användas som referens för modersmållärare. Människor använder språk på olika sätt i olika sammanhang. GERS kallar dessa för **domäner** och beskriver dem som “de breda sociala sammanhang i vilka de sociala aktörerna är verksamma” (Europarådet, 2007, s. 10). Exempel på de olika domänerna som GERS hänvisar till är utbildningsdomänen, yrkesdomänen, samhällsdomänen och den personliga domänen. Enligt GERS är det viktigt för språklärare att ta hänsyn till hur språk används i olika domäner i undervisning och bedömning. Med ett temaarbete kan elever utveckla förmågan att anpassa sin användning av modersmålet i olika domäner, eller som kursplanen beskriver det, för olika syften, mottagare och sammanhang (Skolverket, 2022a). Teman som är relevanta både i elevernas vardag (den personliga domänen) och i skolan (utbildningsdomänen), har potential att ge elever språkliga verktyg för att uttrycka sig på ett sätt som är anpassat till båda dessa domäner. Detta kan bidra till att elever upplever modersmål som ett verkligt medel för sin språkutveckling och sitt lärande (Skolverket, 2022a) och inte bara ett språk som används inom familjen.

Öka elevers delaktighet

Delaktighet kan tolkas på olika sätt; dels som rätten att uttrycka sin mening och ha inflytande, dels att ingå i sociala relationer (Szönyi, 2020). Det framgår tydligt i skolans värdegrund och uppdrag att undervisning ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Bland annat uppmuntras elevdeltagande i planering och utvärdering av undervisning samt att eleven själv får möjlighet att välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter (Skolverket, 2022a). Att arbeta med teman i modersmålsämnet ger möjlighet att öka elevdeltagande i val av tema och aktiviteter. Detta ger elever inflytande och om de arbetar i grupper, möjlighet att ingå i sociala relationer. Att i utbildningssammanhang ta ett bredare perspektiv på vad som ska uppnås (till exempel genom att göra eleverna delaktiga i val av temat och frågor att undersöka) och hur man kan nå dit (till exempel genom att eleverna är delaktiga i val av arbetssätt) kan bidra både till mer engagemang, bättre resultat och en mer demokratisk skola (Covington, 2000).

I kursplanen för Modersmål står det att undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på modersmålet. I stora och små grupper kan det vara svårt att enas om vad som är stimulerande, men en ökad elevdelaktighet i val av tema kan skapa förutsättningar för reellt elevinflytande. Det är läraren som bäst känner till modersmålsämnets syfte och centrala innehåll, men eleverna är experter på vad som stimulerar deras intresse! Därför föreslår vi i modellen som presenteras i den här texten, att modersmållärare presenterar ett (begränsat) urval av ämnets centrala innehåll först, och sedan i diskussion med eleverna väljer ett eller flera områden att arbeta med. För varje område som väljs får elever och lärare då diskutera, brainstorma och ta fram ett

eller några relaterade teman som de kan jobba med under en bestämd tid framåt. Att även ge eleverna ett urval av arbetsmetoder att välja på kan öka deras intresse för projektet och modersmålsämnet.

Eftersom modersmål lärs ut i ett **diasporisk** kontext (se texten *Identitetsutveckling i modersmålsundervisningen* i moduldel 1) där svenska och i viss grad engelska är de språk som syns och hörs mest, kan elever uppleva att kunskaper i modersmålet inte är en tillgång för samhället i stort, även om de uppskattar det för kommunikation inom familjen och för sin egen identitetsutveckling (Palm m.fl., 2019). Elevers **investering** i och intresse av modersmål påverkas också av det värde som elevens familj tillskriver modersmålet (Hill, 1996). Att öka elevernas inflytande och delaktighet i val av teman och arbetsmetoder i modersmålsämnet kan påverka hur eleverna ser på modersmålet i sig och hur de ser på modersmålsämnet. Om de får möjligheten att använda modersmålet för att uttrycka idéer eller kunskaper som de själva tycker är intressanta och viktiga, kan modersmålet upplevas som relevant, som ett språk att använda för att läsa och för att uttrycka sig i frågor som eleven själv värdesätter. Att våga och vilja investera tid och möda för att lära sig ett språk som inte hörs och syns så mycket i Sverige kräver mycket av elever. Identitetsskapande är dynamisk, flerdimensionell och ibland konfliktfylld, vilket också innebär att elever kan känna sig mer eller mindre intresserade av och engagerade i modersmålsundervisning under olika perioder (Norton Pierce, 1995). Temaarbete erbjuder ett utrymme för eleven att själv utforska och uttrycka sig vilket har ett värde såväl i sig som för språkutvecklingen.

Temaarbete öppnar upp för ökad elevdelaktighet, men detta händer inte per automatik. Modersmållärares förståelse för sitt uppdrag och därmed sitt val av innehåll och aktiviteter i temaarbetet påverkar i allra högsta grad elevens delaktighet i undervisningen. En mer traditionell undervisning utgår ifrån ett perspektiv där eleven ska lära sig det som läraren kan, utan att ifrågasätta. Ganuza och Hedman (2020, s. 184) beskriver ett arbetssätt som istället breddar elevernas olika sätt att använda modersmålet, utan att nedvärdera den användning av språk som används utanför skolan. I modellen som presenteras i denna text öppnas möjligheter för eleven att utgå ifrån sina egna erfarenheter, sin självbild, sitt språkbruk och sin förståelse för omvärlden under modersmålsundervisningen, vilket är i linje med de svenska läroplanerna. Med detta tillvägagångssätt blir det viktigt för läraren att reflektera över vad, hur, varför och för vem ett visst innehåll/arbetssätt tillämpas i klassrummet.

Bedömning

Bedömning är en central del i modersmållärares arbete. I undervisning ingår både bedömning för lärande (så kallad bedömning i formativt syfte), då elever får återkoppling för att kunna utveckla sina kunskaper och bedömning av lärande (ett slags

summering av kunskapsläget vid ett givet tillfälle) som används för att planera undervisning och lärande framåt (Erickson & Sebestyén, 2022). Det centrala innehållet som modersmåslärare väljer att arbeta med har stor betydelse för vad som blir möjligt för elever att lära sig och därmed vad som blir möjligt eller relevant att bedöma (Skolverket, 2022b). Det är därför viktigt att utforma uppgifter som ger information om elevens kunskaper och utveckling i förhållande till de kunskaper som kursplanerna beskriver att varje elev ska utveckla.

Bedömningen kan därmed med fördel byggas in i planeringen av ett temaarbete i ämnet modersmål. Temats innehåll och arbetsformer ska planeras så att eleverna får goda förutsättningar för att visa vad de kan, vilket i sin tur ger modersmåslärare goda möjligheten att bedöma deras kunskapsläge. Det finns en del frågor som modersmåslärare kan ställa sig när de planerar för bedömning i ett temaarbete, till exempel:

- Varför ska elevernas kunskaper bedömas utifrån just den här uppgiften eller aktiviteten? Svaret på denna fråga påverkar metoderna som läraren väljer samt själva uppgiften.
- Hur kan uppgifter utformas så att de ger så många elever som möjligt chansen att visa vad de verkligen kan och inte känner att de inte kan? När och hur ofta är det bra att bedöma? Eftersom människor lär sig på olika sätt och tar olika lång tid att lära sig olika saker ska modersmåslärare ge eleverna många olika möjligheter att visa sitt kunnande på olika sätt, och vid olika tillfällen.
- Vem medverkar i bedömningen, och vilken roll har eleven? Genom att erbjuda elever möjligheter till själv- och kamratbedömning kan läraren få tillgång till perspektiv som de inte annars hade fått, och som kan hjälpa elever att fundera över sin egen utveckling.
- Hur används resultaten och vilka blir effekterna för elever och för läraren? Svaren på de här frågorna beror såklart på vilken typ av bedömning som har planerats. När läraren ger formativ återkoppling har eleven möjligheten att bearbeta, omformulera eller på något annat sätt utveckla, med utgångspunkt i lärarens återkoppling. Även resultat av bedömning i summativt syfte kan analyseras av eleven och av läraren för att planera för utveckling framåt (Erickson & Sebestyén, 2022).

Bedömning kan ibland behövas i form av omdömen inom ramen för den individuella utvecklingsplanen, detta för att avgöra behov av extra anpassning eller särskilt stöd. Bedömning är även viktig för att säkerställa att en elev får tillräckligt utmanande undervisning, för att kunna nå så långt som möjligt.

Bedömning i form av betygsättning blir relevant i de årskurser betyg sätts, och då använder modersmåslärare betygsriterier som stöd (Skolverket, 2022b). Läs mer om

bedömning och betyg i kommentarmaterial till kursplanen i modersmål (Skolverket, 2022b) och kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning (Skolverket, 2022c).

En modell för planering utifrån tema

Under läsåret fattar läraren beslut om när och hur olika kunskapsområden i kursplanen ska introduceras, allt för att se till att eleven får den undervisning som hen har rätt till men också för att det inte är möjligt att arbeta med kursplanens hela centrala innehåll under varje enskild lektion. I den här delen presenteras en modell i fyra steg som kan stödja modersmålläraren när hen ska planera ett tema. Modellens fyra steg kan användas för planering med alla elever, oavsett ålder, språk eller kunskapsnivå. Efter beskrivningen av modellens fyra steg ges ett exempel på en lektionsplanering som skulle kunna ingå i temat *Skolan*.

Steg 1: Läraren skapar ett underlag för temat med utgångspunkt i kursplanen

I steg 1 börjar läraren formulera svaret på den didaktiska frågan ”Vad ska vi undervisa om?”

Kursplanens syfte och centrala innehåll tillsammans med läroplanens del 1 och 2 är viktiga verktyg i planering och genomförande av modersmålsundervisning av god kvalitet, och kriterierna för bedömning är i fokus vid bedömning av elevers kunskaper och vid betygsättning (Skolverket, 2022d). I steg 1 i denna modell kan läraren först läsa kursplanen för ämnet modersmål för att börja planera för ett kommande tema. Modersmålläraren skissar på en tabell med tre kolumner med följande rubriker: i) ämnets syfte, ii) centralt innehåll och iii) betygsriterier för att skapa förutsättningar för samstämmighet, en röd tråd mellan målen (syfte), undervisningen (centralt innehåll) och det som formativt eller summativt bedöms (betygsriterier) (Nordenfors, 2020). Tabellens tre kolumner ska förstås i relation till varandra; syftet och centralt innehåll fokuseras i genomförande av undervisningen och kriterierna vid bedömning av kunskaper och betygsättning. Om läraren kan hålla blicken på dessa tre olika aspekter när ett tema ska tas fram blir det möjligt för undervisningen att få den bredd och djup som kursplanen syftar till (Skolverket, 2022d). Tabellen bearbetas i nästa steg.

Steg 2: Elevdelaktighet, beslut och konkretisering av temat

Arbetet i steg 2 utgörs av två moment: i) samtal och beslut om temat, vilket innebär att läraren involverar eleverna i diskussion av den didaktiska frågan ”Vad ska vi undersöka i temarbetet?”, samt ii) konkretisering av temat i förhållande till kursplanen.

- i) För att ta ett beslut om vilket tema som undervisningen ska bygga på, är det nödvändigt att lärare och elever samtalar. Läraren presenterar sin tabell med tre kolumner med syfte, centralt innehåll och betygsriterier (steg 1) på ett begripligt

sätt för eleverna. Läraren kan då föra ett samtal med eleverna för att få en förståelse för vad som känns angeläget för dem att studera i förhållande till det som står i tabellen och därmed i kursplanen. Utifrån samtalet med elever kan läraren identifiera ett område som känns relevant och fundera på hur elevernas svar och perspektiv kan inkluderas i undervisningen. Namnet på temat kan vara ett ord, ett begrepp eller en fras. I vårt exempel har temat *Skolan* valts (se steg 4).

- ii) Efter att läraren och eleverna har samtalat, behöver läraren gå vidare med att konkretisera sin planering och bestämma hur temat kan användas för att bearbeta det som har valts ut från kursplanen. Det vill säga, modersmåsläraren läser de utvalda delarna av kursplanen för att förankra temat i modersmålsämnets syfte, centralt innehåll och betygskriterier.

Sammanfattningsvis, steg 1 och 2 sätter ramarna för *vad* som ska undervisas. Nu under steg 3 och 4 på *hur* undervisning kan gå till.

Steg 3: Läraren skapar en lektionsserie

En serie lektioner skapar möjligheter för lärare och elever att behandla och bearbeta under en bestämd tidsperiod det som de har kommit fram till i steg 1 och steg 2. I steg 3 bör läraren fundera på innehåll och arbetssätt, vilket innebär bland annat att överväga när och hur elevernas arbete ska bedömas och även vad som ska bedömas. Under steg 3 och in i steg 4 arbetar modersmåsläraren med svar på frågan om hur undervisning kan gå till under hela temaarbetet.

Eleverna gjordes delaktiga i undervisningens “vad”, i val av tema (steg 2) och det är lika viktigt att eleverna får delta **på lika villkor** i de undervisningsaktiviteter som ingår i lektionsserien. Läraren bör fundera på hur de själva ser på och talar om det innehåll (texter, filmklipp, musikvideo eller annat) som används i temat, och på vilket sätt eleverna ombeds bearbeta innehållet. Om eleverna får arbeta i par eller grupper får de ökad möjlighet att själva använda sina språk tillsammans, vilket ökar deras delaktighet. Det skapar också möjligheter för formativ bedömning och diskussioner om språkanvändning i olika kontexter.

En planering för en lektionsserie kan utgöras av tre kolumner där den första pekar på de enskilda lektionernas inriktning som formuleras utifrån de fem kunskapsområdena i kursplanens centrala innehåll. Den andra kolumnen beskriver exempel på aktiviteter som konkretiserar innehållet i aktuella kunskapsområden och i den tredje kolumnen skrivs långsiktiga mål som ska vara i fokus.

Eftersom längden på lektionerna för modersmålsundervisning varierar och elevgrupper har olika förutsättningar är det viktigt att avsätta tillräckligt många lektioner eller pass i

planeringen. Det är också viktigt att eleverna får tid att bearbeta ett område på olika sätt och möjligheten att fördjupa sig eller få tid för stöd i ett område som är svårt.

Steg 4: Läraren planerar på lektionsnivå

Steg 4 handlar om att planera enskilda lektioner och konkretisera det som har kommit fram under föregående steg (1 – 3). Steg 4 svarar på den didaktiska frågan ”Hur ska undervisningen på lektionsnivå gå till?”. Här (i Figur 1) presenteras en första lektion med tema *Skolan*, med en struktur för planering på lektionsnivå inspirerad av Wallberg (2019).

Figur 1

Planering på lektionsnivå. Lektion 1: Temat (introduceras)

Lektion 1	
Lektionens inriktning och kunskapsområde: Tala, lyssna och samtala	
Lektionsfas	Aktiviteter
Sätt igång	Introduktion. Berätta om temat <i>Skolan</i> . Kommunicera lektionens tema samt syfte och mål.
Skapa nyfikenhet och engagemang	Skriv eller be eleverna koppla siffrorna 10, 9, 6 till länderna Sverige, Belgien, England. (svar: antal skollovsveckor i respektive land)
Klargör förväntningar	Berätta att under kommande veckor blir fokus ett temaarbete om <i>Skolan</i> .
Aktivera och träna	Arbeta med bilderna i par eller grupper med tre elever. Olika elevgrupper får olika bilder från läraren som visar ”skolan”. Elev A ska beskriva den för sin kamrat (elev B) som inte kan se den. Elev B provar att rita bilden utifrån elev A:s beskrivning.
Bearbeta och reflektera	Undervisningsgruppen reflekterar över vilka bilder som skapades och kan fundera hur utfallet blev och varför.
Ta reda på vad eleven kan	Utifrån reflektionen och genom att samtala och arbeta vidare kring det som syns och inte syns på bilderna skapar läraren sig en uppfattning om vilken förståelse eleverna har som grupp och individer.
Avsluta lektionen	Läraren frågar vad eleverna tar med sig från dagens lektion och förbereder inför nästa lektion.

Bedöm lärande formativt	Läraren antecknar det som eleverna klarade av på egen hand när de arbetade med bilderna och det som eleverna behöver fokusera på under kommande veckor.
-------------------------	---

Bedömning i anslutning till lektionen

Lektion 1 Läraren lyssnar på eleverna som beskriver en bild för varandra. Läraren ger muntlig återkoppling till elevparen eller till gruppen.

Avslutande reflektioner

Att ange en exakt form för hur alla modersmålslektioner ska planeras, genomföras och följas upp är varken möjligt eller önskvärt eftersom undervisning kan organiseras och beskrivas på oändligt många sätt. I den 4-stegsmodell som har presenterats uppmuntras läraren till att kontinuerligt fundera över hur hen ska undervisa, elevernas engagemang i temat och vilket stöd eleverna behöver. Snarare än att använda modellen som ett recept kan modersmåslärare tillämpa och anpassa den till sin egen undervisningsgrupp, till sina elever och göra den till sin egen. När lärare arbetar med tema och skapar förutsättningar för elevdelaktigheten är det viktigt att kunna anpassa undervisningens innehåll och arbetssätt utan att tappa fokus på undervisningens syfte. Under tiden som elever arbetar med temat är det bra att läraren gör korta anteckningar om vad eleverna gör, hur de får visa vad de kan, vilket stöd de behöver eller om tidsplanen och planeringen behöver justeras under temats gång. Dessa anteckningar utgör ett underlag för bedömning i formativt syfte under tiden eleverna arbetar med temat.

Att arbeta med olika teman förankrat i kursplanens syfte och centrala innehåll ger modersmålsundervisningen den bredd och djup som kursplanen syftar till (Skolverket, 2022d). Dessutom skapar temaarbetet för modersmåsläraren ett varierande underlag för bedömning av kunskaper och för betygssättning. Att arbeta med olika teman under skolåren gör också att alla elever får möjlighet att arbeta med teman som de själva upplever som intressanta, relevanta och meningsfulla. Detta ger eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om modersmålets användning i olika domäner samt visa vad de kan. Sammanfattningsvis, att planera temaarbetet med stöd av modellen som presenterades i denna text ger modersmåslärare stöd i att, tillsammans med sina elever, skapa undervisning som är förankrad i skolans styrdokument, i didaktikens tre grundfrågor och som kan stimulera alla elevers intresse och investering i modersmålsämnet.

Referenser

- Cameron, L. (2010). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
- Covington, M. V. (2000). Goal theory, motivation, and school achievement: An integrative review. *Annual Review of Psychology*, 51, 171–200.
<https://doi.org/10.1146/ANNUREV.PSYCH.51.1.171>
- Erickson, G. & Sebestyén, Å. (2022). *Hur kan bedömning främja språklärande och språkutveckling?* Skolverket.
<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P03WCPLAR168693>
- Europarådet (2007). *Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning*. (Svensk översättning). Skolverket.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=2144>
- Hill, M. (1996). *Invandrarbarns möjligheter. Om hemspråksundervisning och språkutveckling*. [doktorsavhandling]. Institutionen för pedagogik. Göteborgs universitet.
- Gareis, M. & Oxley, S. (2015) *Att undervisa modersmål i klassrummet och på distans*. Fortbildningsavdelningen för skolans internationalisering, Uppsala universitet.
- Ganuz, N., & Hedman, C. (2020). Kritiskt språkmedveten undervisning. In B. Straszer & Å. Wedin (red.), *Modersmål, minoriteter och mångfald* (s. 171–198). Studentlitteratur.
- Nilsson, J., Wagner, U. & Rydstav, E. (2008). *Vilja och våga. Temaarbete i grundskolans tidigare år*. Studentlitteratur.
- Nordenfors, M. (2020). *Otydlig återkoppling i skrivundervisning*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/otydlig-aterkoppling-i-skrivundervisning>
- Norton Pierce, B. (1995). Social identity, investment, and language learning. *TESOL Quarterly*, 29(1), 9–31.
- Palm, C., Ganuz, N. & Hedman, C. (2019). Language use and investment among children and adolescents of Somali heritage in Sweden. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 40(1), 64–75.
<https://doi.org/10.1080/01434632.2018.1467426>
- Skolverket (2022a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Skolverket.
- Skolverket (2022b). *Kommentarmaterial till kursplanen i modersmål utom nationella minoritetsspråk - grundskolan*. Skolverket.

Skolverket. (2022c). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning*. Skolverket.

Skolverket. (2022d). *Så använder du kursplanerna*. Skolverket.

Tornberg, U. (2020). *Språkdiraktik* (Sjätte upplagan). Gleerups.

Szönyi, K. (2020). *Delaktighet - ett stöd för en inkluderande lärmiljö*. Skolverket.
<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P05130893>

Wallberg, H. (2019). *Lektionsdesign: en handbok*. Gothia Fortbildning.